

BAUSMIŲ SKYRIMAS PADARIUS KELIAS NUSIKALSTAMAS VEIKAS
JAV TEISĖJE

Tomas Girdenis *

Mykolo Romerio universiteto Teisės fakulteto Baudžiamosios teisės katedra
Ateities g. 20, LT-08303 Vilnius
Telefonas 271 45 84
Elektroninis paštas tomasgirdenis@gmail.com

Pateikta 2008 m. birželio 20 d., parengta spausdinti 2008 m. lapkričio 24 d.

Santrauka. Šiame straipsnyje siekiama atskleisti JAV teisėje numatytus bausmių skyrimo ypatumus esant nusikalstamų veikų daugetai. Šiam tikslui pasiekti iš pradžių trumpai apibūdinamos pagrindinės bausmių skyrimo taisyklės, įtvirtintos „Bausmių skyrimo vadove“. Vėliau apžvelgiamos bausmių skyrimo asmenims, padariusiems kelias nusikalstamas veikas taisyklės. Pateikiami ir apibūdinami bausmės skyrimo padarius kelias nusikalstamas veikas etapai: 1) nusikalstamų veikų, dėl kurių asmuo teisiamas, skirstymas į atskiras tarpusavyje susijusių nusikalstamų veikų grupes; 2) pažeidimo lygio, taikytino kiekvienai grupei, nustatymas; 3) bendro pažeidimo lygio, taikytino visoms grupėms kartu, nustatymas. Siekiant aiškiau perteikti JAV teisės specifiką, pateikiami kiekvieną taisyklę paaiškinantys pavyzdžiai. Pabaigoje pateikiamas visą bausmės skyrimo procesą apibendrinantis pavyzdys.

Pagrindinės sąvokos: „Bausmių skyrimo vadovas“, nusikalstamų veikų daugetas, bausmių skyrimas, JAV teisė.

IVADAS

Pasaulyje (ypač bendrosios teisės valstybėse) populiarija vis detalesnis bausmių skyrimo taisyklių reglamentavimas. Taip užtikrinamas vienodas baudžiamųjų įstatymų taikymas asmenims, padariusiems nusikalstamas veikas. Lietuvos baudžiamojoje teisėje taip pat pastebima tendencija detalčiau reglamentuoti bausmių skyrimo procesą, taip ribojant teismų diskrecijos laisvę.¹ Ši tendencija būdinga ir atvejams, kai bausmės skiriamos už kelias nusikalstamas veikas. Daugeto vertinimo klausimai visada keldavo teisinių problemų: nusikalstamų veikų daugeto atribojimas nuo pavienės nusikalstamos veikos, daugeto rūšių išskyrimas ir jų atribojimas, bausmių skyrimo taisyklių, esant nusikalstamų veikų daugetai, nustatymas ir t. t. Tad labai aktuali yra Jungtinių Amerikos Valstijų, kaip labiausiai pažengusios detalizuojant bausmių skyrimo procesą, valstybės teisinė pa-

tirtis skiriant bausmes esant nusikalstamų veikų daugetai.

Šio straipsnio tikslas – atskleisti JAV teisėje numatytus bausmių skyrimo ypatumus esant nusikalstamų veikų daugetai. Šio tikslo siekiama pristatant bausmių skyrimo ypatumus JAV teisėje bei analizuojant JAV „Bausmių skyrimo vadovo“ nuostatas skiriant bausmes, padarius kelias nusikalstamas veikas.

1. BAUSMIŲ SKYRIMAS JAV TEISĖJE

Nusikalstamų veikų daugeto instituto JAV teisėje nėra, tačiau kaip ir kitose bendrosios teisės šalyse, šiuos klausimus reguliuoja ne baudžiamoji, bet atskira bausmių skyrimo teisė, tiksliau tariant – bausmių skyrimo teisės institutas, numatantis bausmių skyrimo taisykles, padarius kelias nusikalstamas veikas (*Multi-Count Convictions*).

JAV bausmių skyrimo teisė yra labai įdomi ir mūsų teisėje nepažinta. Bausmių skyrimo tvarka JAV gana sudėtinga, preciziška ir imperatyvi, paliekant mažai vietos teismų diskrecijos laisvei. Priėmus 1984 metų Bausmių skyrimo reformos įstatymą bei JAV bausmių

* Mykolo Romerio universiteto Teisės fakulteto Baudžiamosios teisės katedros doktorantas.

¹ Piesliakas V. *Lietuvos baudžiamoji teisė*. Antroji knyga. Aplinkybės, darančios įtaką baudžiamajai atsakomybei, ir nusikalstamos veikos teisiniai padariniai. Vilnius, 2008. P. 247–248.

skyrimo komisijos pastangomis buvo sukurtos ir vėliau išstbulintos bausmių skyrimo taisyklės, įtvirtintos „Bausmių skyrimo vadove“. Šios bausmių skyrimo taisyklės buvo sukurtos pagal JAV teismų praktiką ir jomis stengiamasi įvertinti visus galimus nusikalstamos veikos aspektus.² Pagrindinė minėtų bausmių skyrimo taisyklių paskirtis buvo užtikrinti, kad asmenys už tas pačias nusikalstamas veikas būtų nubausti tokiomis pat bausmėmis, neatsižvelgiant į kitas aplinkybes, kurios nėra susijusios su konkrečia padaryta nusikalstama veika (pvz., teisiemojo rasę, šeimine padėtimi ar darbu)³. Bausmių skyrimo taisyklės tokiu būdu apribojo federalinių teisėjų diskreciją skiriant bausmes.⁴ Šias bausmių skyrimo taisykles kaip turinčias tik rekomendacinį pobūdį arba privalomąjį pobūdį patvirtino ir dauguma valstijų⁵.

Federalinės bausmių skyrimo taisyklės numato kiekvienos nusikalstamos veikos pagrindinį pažeidimo lygį (*Base Offence Level*), kuris imamas kaip pagrindas, skaičiuojant galutinį padarytos nusikalstamos veikos pažeidimo lygį.⁶ Nustačius pagrindinį pažeidimo lygį reikia nustatyti visas bausmei individualizuoti reikšmingas aplinkybes. Kiekviena aplinkybė didina⁷ arba mažina⁸ galutinį pažeidimo lygį. Be to, teismas turi įvertinti ir teisiemo asmens kriminalinę praeitį⁹ bei jo nusikalstamą gyvenimo būdą¹⁰ skirdamas nusikalstamos praeties taškus (*Criminal History Points*) bei taip priskirdamas nusikaltėlių vienai iš šešių nusikalstamos praeties kategorijų. Tada teismas, vadovaudamasis galutiniu pažeidimo lygiu, nustatyta asmens nusikalstamos praeties kategorija, bausmių skyrimo lentelė¹¹ (žiūrėti priedą) bei eile kitų bausmės skyrimo taisyklių, parenka konkrečiam asmeniui tinkamą bausmę lentelėje nustatytų ribų rėmuose. Tam tikrais atvejais teismui yra paliekama galimybė nukrypti nuo bausmių skyrimo lentelėje numaty-

tų ribų (departure) tiek skiriant mažesnę¹² nei numatyta bausmę, tiek ir didesnę.¹³ Be to, bausmių skyrimo lentelėje taip pat numatytos zonos A, B, C ir D. Priklausomai nuo zonos yra sprendžiami bausmės skyrimo, bausmės vykdymo atidėjimo, lygtinio paleidimo ir kiti klausimai.¹⁴ Visą šią bausmės skaičiavimo procedūrą teismas gali atlikti pasinaudodamas elektronine Jungtinių Valstijų federaline „Bausmių skyrimo vadovo“ skaičiuokle.¹⁵ Žinoma, būtina pabrėžti, kad galutinę bausmę ir jos atlikimo sąlygas nustato teisėjas.

2. BAUSMIŲ SKYRIMAS UŽ KELIAS NUSIKALSTAMAS VEIKAS

Kaip nurodoma JAV „Bausmės skyrimo vadovo“ §3D1.1. (a) punkte, tais atvejais, kai asmuo yra teisiamas už kelias nusikalstamas veikas, teismas privalo:

1. „susikirstyti nusikalstamas veikas, dėl kurių asmuo yra teisiamas, į atskiras tarpusavyje susijusių nusikalstamų veikų grupes, taikydamas §3D1.2. punkte numatytas taisykles;
2. nustatyti pažeidimo lygį, taikytiną kiekvienai grupei, pagal taisykles, numatytas §3D1.3. punkte;
3. nustatyti bendro pažeidimo lygį, taikytiną visoms grupėms kartu, pagal taisykles, numatytas §3D1.4. punkte“¹⁶.

Taikant šias taisykles §3D1.1. (b) punkte yra numatytos išimties iš taisyklės, susijusios su specialiais JAV įstatymų reikalavimais.

Taigi pirmame bausmių skyrimo padarius kelias nusikalstamas veikas etape, teismas privalo **susikirstyti tarpusavyje susijusias nusikalstamas veikas**. Šis nusikalstamų veikų skirstymas gali būti vertinamas kaip nusikalstamų veikų daugeto formų analogas pagal Lietuvos baudžiamąją teisę. Vienai grupei gali būti priskiriamos tos nusikalstamos veikos, kurios iš esmės sukelia tas pačias pasekmes. Kaip nurodoma JAV „Bausmės skyrimo vadovo“ §3D1.2. punkte, veikomis, sukeliančiomis iš esmės tas pačias pasekmes, yra laikomi atvejai, kai:

- a) „nusikalstamos veikos yra nukreiptos prieš vieną nukentėjusįjį¹⁷ ir yra atliktos viena veika ar poelgiu“¹⁸;

¹² Pavyzdžiui, mažesnė bausmė, nei numatyta bausmių skyrimo lentelės minimali riba, gali būti skiriama tais atvejais, kai teisiamas asmuo suteikė esminę pagalbą tiriant kito asmens padarytą nusikalstamą veika. Mažinant bausmę pagal šį kriterijų atsižvelgiama į suteiktos pagalbos naudą, duotų parodymų išsamumą, teisingumą, pavojų, kurį dėl jo duotų parodymų patirs pagalbą suteikęs teisiamasis ar jo šeimos nariai ir t. t. [11].

¹³ Pavyzdžiui, didesnė bausmė, nei numatyta bausmių skyrimo lentelės maksimali riba, gali būti skiriama tais atvejais, kai padaroma turtinė žala, kuri pagal „Bausmių skyrimo vadovo“ nustatytas taisykles nebuvo įvertinta [12], arba kai nusikalstama veika padaryta panaudojant ginklą ar kitą pavojingą įrankį [13].

¹⁴ Pavyzdžiui, tik tais atvejais, jei padaryta nusikalstama veika patenka į A arba B zona, galimas bausmės vykdymo atidėjimas [14].

¹⁵ <<http://www.sentencing.us>> [žiūrėta 2008 05 26].

¹⁶ <<http://www.uscc.gov/2007guid/CHAP3.pdf>> [žiūrėta 2008 05 26]. P. 349.

¹⁷ Terminas „nukentėjusysis“ (a) ir (b) §3D1.2. punkte numatytas atvejais paprastai reiškia vieną konkretų asmenį, nukentėjusį nuo

² Federal Sentencing Guidelines Manual. United States Sentencing Commission. 1998 Edition. St. Paul, MN : West Group, 1998. P. 1–11.

³ Kautt P. M., Delone M. A. Sentencing Outcomes Under Competing But Coexisting Sentencing Interventions: Untying The Gordian Knot. *Criminal Justice Review*. 2006. Vol. 31. No. 2. P. 106–107.

⁴ Wilmot K. A., Spohn C. Prosecutorial Discretion and Real-Offense Sentencing: An Analysis of Relevant Conduct Under the Federal Sentencing Guidelines. *Criminal Justice Policy Review*. 2004. Vol. 15, No. 3. P. 324–325.

⁵ Nicholson-Crotty S. The Impact of Sentencing Guidelines on State-Level Sanctions: An Analysis Over Time. *Crime & Delinquency*. 2004. Vol. 50. No. 3. P. 396.

⁶ Pavyzdžiui, pagrindinis pirmo laipsnio žmogžudystės pažeidimo lygis yra 43, vagystės – 6 arba 7, plėšimo – 20 ir t. t.

⁷ Pavyzdžiui, tiriant vagystę įtakos gali turėti pavogto turto vertė: jei pavogto turto vertė neviršija 5000 \$, pažeidimo lygis nekinta, jei pavogto turto vertė yra nuo 5000 \$ iki 10000 \$, pažeidimo lygis kyla 2 balais, jei pagrobto turto vertė viršija 400,000,000 \$, pažeidimo lygis kyla 30 balų [6].

⁸ Pavyzdžiui, nustatant bendrininkavimo įtaką pažeidimo lygiui įtakos gali turėti tai, kad teisiamo asmens benrininko vaidmuo buvo minimalus – pažeidimo lygis mažinamas 4 balais [7].

⁹ Pavyzdžiui, teismas turi pridėti 3 nusikalstamos praeties taškus už kiekvieną ankstesnę nuteisimą laisvės atėmimo bausme ilgesniam nei 1 metų ir 1 mėnesio terminui [8].

¹⁰ Pavyzdžiui, jei padaryta nusikalstama veika yra prižiūstama kaip pagrindinis nusikaltėlio pragyvenimo šaltinis, tai jo padarytos nusikalstamos veikos pažeidimo lygis negali būti mažesnis nei 13 [9].

¹¹ <<http://www.uscc.gov/2007guid/5a.html>> [žiūrėta 2008 05 26].

Kaip pavyzdžius galima pateikti atvejus, kai nusikalstamos veikos turi būti priskirtos tai pačiai grupei: 1) asmuo nuteisiamas už čekio padirbimą ir jo paleidimą ir apyvartą; 2) asmuo nuteisiamas už nukentėjusiojo pagrobimą ir to paties nukentėjusiojo užpuolimą siekiant jį pagrobti; 3) asmuo yra nuteistas už du federalinio pareigūno užpuolimus, du kartus šaunant į tą patį pareigūną bandant išvengti sulaikymo to paties epizodo metu. **Tačiau jei** 4) asmuo yra nuteistas už du federalinio pareigūno užpuolimus, du kartus šaunant į tą patį pareigūną, bet skirtingomis dienomis, tokios veikos negali būti priskirtos tai pačiai grupei.¹⁹

Be to, tai pačiai grupei reikia priskirti atvejus, kai asmuo yra kaltinamas pasikėsiniu padaryti nusikalstamą veiką ir tos veikos padarymu.²⁰

b) „kai nusikalstamos veikos yra nukreiptos prieš vieną nukentėjusį ir yra atliktos dvejomis ar daugiau veikų ar poelgių, tarpusavyje susietų bendru nusikalstamu siekiu ar sudarančių bendros schemos ar plano dalį“²¹;

Šiuo atveju kelios tai pačiai grupei priskiriamos nusikalstamos veikos gali būti padarytos ir keliomis veikomis ar keliais poelgiais, tarpusavyje susietais to paties bendro nusikalstamo siekiu, sukeliančios vieną sudėtinę žalą tam pačiam nukentėjusiajam, net jei padarytos skirtingu laiku. Tačiau negali būti tai pačiai grupei priskiriamos veikos, kurios negali būti vertinamos kaip sukeliančios iš esmės vieną sudėtinę žalą. Pavyzdžiui, to paties asmens apiplėšimas skirtingomis aplinkybėmis, sukelia kelis atskirus baimės ir žalos galimybes atvejus, kurie negali būti vertinami kaip vieną sudėtinę žalą.²²

Taip pat grupuotai pačiai grupei reikia priskirti atvejus, kai asmuo yra kaltinamas sąmokslu ar kursavimu bei nusikalstamos veikos, kuri buvo sąmokslu ar kursavimo objektas padarymu.²³

nusikalstamos veikos, bei neapima netiesiogiai nukentėjusiųjų asmenų. Tais atvejais, kai padarant nusikalstamą veiką nėra tiesioginio nukentėjusiojo (pvz., nusikalstamos veikos susijusios su narkotikais ar imigracijos taisyklių pažeidimais, kai nukenčia visa visuomenė), „nukentėjusiuoju“ laikoma baudžiamojo įstatymo saugoma vertybė, kuri yra pažeidžiama darant konkrečią nusikalstamą veiką. Tada nusikalstamos veikos priskiriamos tai pačiai grupei, kai pažeidžiamos glaudžiai tarpusavyje susijusios baudžiamojo įstatymo saugomos vertybės. Pavyzdžiui, tai pačiai grupei priskiriamos dvi nusikalstamos veikos – neteisėtas pateikimas į JAV ir apgaulingų pilietybę patvirtinančių įrodymų pateikimas, nes pažeidžiamos baudžiamojo įstatymo saugomos vertybės (įstatymai, numatantys imigracijos tvarką) yra glaudžiai susijusios. Ir atvirkščiai, jei padaromos nusikalstamos veikos, kuriomis pažeidžiamos skirtingos baudžiamojo įstatymo saugomos vertybės, pavyzdžiui, prekyba narkotinėmis medžiagomis ir veika, susijusi su JAV imigracijos taisyklių pažeidimu, jos negali būti priskiriamos vienai grupei [16, p. 352].

¹⁸ <<http://www.usssc.gov/2007guid/CHAP3.pdf>> [žiūrėta 2008 05 26]. P. 350.

¹⁹ <<http://www.usssc.gov/2007guid/CHAP3.pdf>> [žiūrėta 2008 05 26]. P. 352.

²⁰ <<http://www.usssc.gov/2007guid/CHAP3.pdf>> [žiūrėta 2008 05 26]. P. 352.

²¹ <<http://www.usssc.gov/2007guid/CHAP3.pdf>> [žiūrėta 2008 05 26]. P. 350.

²² <<http://www.usssc.gov/2007guid/CHAP3.pdf>> [žiūrėta 2008 05 26]. P. 352–353.

²³ <<http://www.usssc.gov/2007guid/CHAP3.pdf>> [žiūrėta 2008 05 26]. P. 353.

Šiems atvejams, kai veikos priskiriamos vienai grupei remiantis anksčiau numatytu pagrindu, pailiustruoti galima pateikti šiuos pavyzdžius: 1) asmuo nuteisiamas už sąmokslą įvykdyti turto prievartavimą ir įgyvendinant tą sąmokslą įvykdytą turto prievartavimą; 2) asmuo nuteisiamas du kartus už sukčiavimą paštu ir vieną kartą už sukčiavimą telefonu įgyvendinant vieną sukčiavimo planą; 3) asmuo nuteisiamas už automobilio vagystę ir pavogto automobilio identifikacijos numerio pakeitimą; **Tačiau jei** 4) asmuo yra nuteistas už du kartus įvykdytus to paties asmens išžaginimus, padarytus skirtingomis dienomis, tokios veikos negali būti priskirtos tai pačiai grupei.²⁴

c) „kai viena iš nusikalstamų veikų yra vertinama pagal „Bausmių skyrimo vadovą“ kaip kitos nusikalstamos veikos specifinis bruožas“²⁵;

Tokia taisyklė padeda išvengti dvigubo baudimo už tą patį nusikalstamą elgesį. Vadovaujantis šiuo punktu tai pačiai grupei turi būti priskirti atvejai, kai viena nusikalstama veika yra kitos nusikalstamos veikos sudedamoji dalis ar kvalifikuojanti aplinkybė bei tos veikos yra tarpusavyje susijusios. Taigi vienai grupei negalima priskirti veikų, kurios nėra tarpusavyje susijusios, pavyzdžiui, plėšimo negalima grupuoti su sveikatos sutrikdymu, jei sveikatos sutrikdymas padaromas ne plėšimo metu. Tokiu atveju sveikatos sutrikdymas vertintinas kaip atskira žala. Tačiau apiplėšimas panaudojant šaunamąjį ginklą ir neteisėtas to ginklo laikymas turi būti priskiriami vienai grupei.²⁶

Kartais gali būti padaromos kelios nusikalstamos veikos, kurios gali būti vertinamos kaip vienos sunkesnės veikos kvalifikuojantys požymiai. Tokiais atvejais tik sunkiausia veika, esanti kitos veikos kvalifikuojančiu požymiu, gali būti grupuojama su pagrindine nusikalstama veika. Pavyzdžiui, jei be kredito įstaigos plėšimo, padaryti karinėje bazėje, asmuo taip pat yra nuteisiamas už dviejų darbuotojų užpuolimą, vienam iš jų padarant sunkų sveikatos sutrikdymą, užpuolimas, padarant sunkų sveikatos sutrikdymą, būtų sugrupuotas su plėšimu, tačiau antro darbuotojo užpuolimas būtų vertinamas atskirai.²⁷

d) „Kai pažeidimo lygis yra nustatomas iš esmės pagal bendrą žalą ar nuostolių mastą, susijusio turto kiekį ar kitą kvalifikuojantį žalą matą, arba jei nusikalstamos elgesys yra nuolatinio ar tęstinio pobūdžio ir nusikalstamos veikos gidas yra suformuluotas taip, kad apimtų tokį elgesį“²⁸.

„Bausmių skyrimo vadove“ pateikiamas veikų, kurios turėtų būti suskirstytos pagal šį punktą ir kurios ne sąrašas. Pavyzdžiui, nusikalstamos veikos, kurios yra skirstomos pagal šį punktą: vagystė, turto išvaistymas,

²⁴ <<http://www.usssc.gov/2007guid/CHAP3.pdf>> [žiūrėta 2008 05 26]. P. 353.

²⁵ <<http://www.usssc.gov/2007guid/CHAP3.pdf>> [žiūrėta 2008 05 26]. P. 351.

²⁶ <<http://www.usssc.gov/2007guid/CHAP3.pdf>> [žiūrėta 2008 05 26]. P. 353.

²⁷ <<http://www.usssc.gov/2007guid/CHAP3.pdf>> [žiūrėta 2008 05 26]. P. 353–354.

²⁸ <<http://www.usssc.gov/2007guid/CHAP3.pdf>> [žiūrėta 2008 05 26]. P. 351.

komercinis papirkimas, autorių teisių ar prekės ženklo nusikalstamas pažeidimas, pareigūno kyšininkavimas, cigarečių kontrabanda ir t. t. Tačiau numatyta ir nemažai veikų, kurios negali būti skirstomos laikantis šio punkto: nusikaltimai asmeniui, vagystė įsibraunant į patalpą, plėšimas, turto prievartavimas, šantažas, mokėjimas už skiriamų pareigų gavimą (*Payments to Obtain Public Office*) ir t. t. Veikų, skirstomų remiantis šiuo punktu sąrašas nėra baigtinis, ir teismai konkrečiose bylose gali nuspręsti ir dėl kitų veikų skirstymo. Be to, būtina pastebėti, kad sąrašas veikų, kurioms netaikytinas grupavimas yra taikomas tik šiam punktui. Šių veikų grupavimas įmanomas pagal (a), (b) ir (c) punktus²⁹.

Šiems atvejams, kai veikos priskiriamos vienai grupei, aukščiau numatytu pagrindu, pailiustruoti galima pateikti sekančius pavyzdžius: (1) asmuo nuteisiamas už penkis kartus įvykdytą pinigų išvaistymą iš banko; (2) asmuo nuteisiamas už dvi socialinio draudimo čekių vagystes bei tris vagystes iš pašto, kiekvieną kartą apvagiant skirtingą asmenį; (3) asmuo nuteisiamas už penkis sukčiavimus paštu ir dešimt sukčiavimų telefonu, visas nusikalstamas veikas padarant pagal atskirą planą. **Tačiau jei** (4) asmuo yra nuteistas tris banko apiplėšimus, tai šios veikos negali būti sugrupuotos į vieną grupę³⁰.

Kartais priskiriant veikas grupėms, gali atsitikti taip, kad gali tekti pritaikyti kelias grupavimo taisykles. Pavyzdžiui, asmuo yra nuteistas du kartus už čekio padirbimą ir vieną kartą, už vieno iš padirbtų čekių paleidimą į apyvartą. Kadangi vieno čekio padirbimas ir paleidimas į apyvartą yra nukreiptas prieš vieną nukentėjusį ir yra atliktas vienu poelgiu, tai pirma šios veikos yra sugrupuojamos pagal §3D1.2. (a) punktą, o vėliau jau grupuojamos pagal §3D1.2. (d) punktą³¹.

Taigi apibendrinant nusikalstamų veikų skirstymo taisyklę reikia pasakyti, kad pagrindinis veikų skirstymo kriterijus yra vienos aukos ar vienu padarinių buvimas. Jei nuo veikos nukenčia keli asmenys (ar kelios baudžiamojo įstatymo saugomos vertybės, jei nusikalstamos veikos yra be konkretaus nukentėjusiojo), veikos gali būti skirstomos tik remiantis §3D1.2. (c) ir (d) punktais. Kaip kitus skirstymo kriterijus galima išskirti šiuos: vienas poelgis; vienas sumanymas esant keliems poelgiams; veikos buvimas kitos veikos požymiu; veikos nuolatinis ar tęstinis pobūdis, darant tam tikrus nusikaltimus, turinčius turtinę išraišką.

Suskirsčius nusikalstamas veikas į atskiras grupes remiantis „Bausmių skyrimo vadovo“ §3D1.2. punkte numatytomis taisyklėmis, reikia įgyvendinti kitą bausmių skyrimo, padarius kelias nusikalstamas veikas, etapą – pagal §3D1.3. punktą **nustatyti kiekvienos grupės pažeidimo lygį**.³²

²⁹ <<http://www.ussc.gov/2007guid/CHAP3.pdf>> [žiūrėta 2008 05 26]. P. 354.

³⁰ <<http://www.ussc.gov/2007guid/CHAP3.pdf>> [žiūrėta 2008 05 26]. P. 354.

³¹ <<http://www.ussc.gov/2007guid/CHAP3.pdf>> [žiūrėta 2008 05 26]. P. 355.

³² <<http://www.ussc.gov/2007guid/CHAP3.pdf>> [žiūrėta 2008 05 26]. P. 349.

Jei nusikalstamos veikos yra suskirstytos remiantis §3D1.2. (a)–(c) punktais, bendras šios grupės pažeidimo lygis nustatomas pagal tos grupės sunkiausios nusikalstamos veikos pažeidimo lygį, kuris nustatomas pritaikius tiek būtent tai konkrečiai nusikalstamai veikai būdingas pažeidimo lygio nustatymo taisyklės („Bausmių skyrimo vadovo“ 2 skyrius), tiek ir kitas bendrąsias pažeidimo lygio nustatymo taisykles („Bausmių skyrimo vadovo“ 3 skyriaus A, B ir C dalys). Žinoma, norėdama nustatyti, kokios nusikalstamos veikos pažeidimo lygis yra didžiausias, teismas, pritaikius visas pažeidimo lygio nustatymo taisykles turi nustatyti kiekvienos tai grupei priskirtos nusikalstamos veikos pažeidimo lygį³³.

Jei nusikalstamos veikos yra suskirstytos remiantis §3D1.2. (d) punktu, tos grupės pažeidimo lygis yra nustatomas atsižvelgiant į veikos pavojingumą didinant žalos, nuostolio ar kito kvalifikuojančio žalos masto bendrą dydį.³⁴ Jei padaromos kelios nusikalstamos veikos, skirstomos pagal §3D1.2. (d) punktą ir jos yra panašaus pobūdžio (ne tapačios), kaip pagrindą reikia imti tą nusikalstamą veiką, kurios pažeidimo lygis yra didžiausias. Pavyzdžiui, asmuo yra teisiamas už keturias nusikalstamas veikas, kurios pasireiškė kaip neteisėtas dėkingumo mokesčio gavimas iš subrangovų už sutarties sudarymą. Veikos buvo vertinamos taip: 1) teisiamasis gavo 27 000 \$ iš subrangovo A už sutarties X sudarymą (sukčiavimas paštu); 2) teisiamasis gavo 12 000 \$ iš subrangovo A už sutarties X sudarymą (komercinis papirkimas); 3) teisiamasis gavo 15 000 \$ iš subrangovo A už sutarties Y sudarymą (sukčiavimas paštu); 4) teisiamasis gavo 20 000 \$ iš subrangovo B už sutarties Z sudarymą (komercinis papirkimas). Sukčiavimo paštu bausmės skyrimo klausimus numato „Bausmių skyrimo vadovo“ §2B1.1. punktas (vagystė, turto sunaikinimas ir sukčiavimas), o papirkimus reglamentuoja §2B4.1. (papirkimas gaunant banko paskolą ir kitoks komercinis papirkėjimas). Pagal §3D1.2. (d) punktą šios veikos turi būti suskirstytos. Bendra su šiomis nusikalstamomis veikomis susijusi suma yra 74 000 \$, nepaisant to, kad tos veikos buvo kvalifikuotos skirtingai. Vertinant veiką pagal §2B1.1. punktą (sukčiavimas paštu)³⁵ šios nusikalstamų veikos grupės galutinis pažeidimo lygis bus 16 (prie 6 (pagrindinio sukčiavimo paštu pažeidimo lygio) pridėdant 2 balus, nes veika padaryta sudėtingu būdu, bei pridėdant 8 balus už tai, kad turto vertė viršija 70 000 \$, bet neviršija 120 000 \$), o vertinant veiką pagal §2B4.1. punktą (komercinis papirkimas)³⁶ šios nusikalstamų veikos grupės galutinis pažeidimo lygis bus 16 (prie 8 (pagrindinio komercinio papirkimo pažeidimo lygio) pridėdant 8 balus už tai, kad turto vertė viršija 70 000 \$, bet neviršija 120 000 \$). Kadangi pagal „Bausmių skyrimo vadovą“ tiek vertinant veikas kaip sukčia-

³³ <<http://www.ussc.gov/2007guid/CHAP3.pdf>> [žiūrėta 2008 05 26]. P. 356.

³⁴ Pavyzdžiui, jei padaromos kelios vagystės, tai nustatant pažeidimo lygį visai grupei atsižvelgiama į visą pagrobto turto vertę.

³⁵ <http://www.ussc.gov/2007guid/2b1_1.html> [žiūrėta 2008 05 26].

³⁶ <http://www.ussc.gov/2007guid/2b4_1.html> [žiūrėta 2008 05 26].

vimą paštu, tiek kaip komercinį papirkimą pažeidimo lygis yra vienodas, galutinis šios nusikalstamų veikų grupės lygis bus taip pat 16.³⁷

Paskutinis bausmės skyrimo padarius kelias nusikalstamas veikas etapas – **bendro pažeidimo lygio, taisyklyno visoms grupėms kartu, nustatymas**. Bendras visų grupių pažeidimo lygis nustatomas vadovaujantis §3D1.4. punkte numatyta taisykle. Teismas, nustatinėdamas galutinį visų nusikalstamų veikų, už kurias asmuo yra teisiamas, pažeidimo lygį, kaip pagrindą ima nusikalstamų veikų, kurių pažeidimo lygis aukščiausias, grupę. Kiekviena kita nusikalstamų veikų grupė vertinama grupės vienetais, kurie turi įtakos galutiniam pažeidimo lygiui. Minėti grupės vienetai galutinį pažeidimo lygį veikia taip:

<u>Vienetai už nusikalstamų veikų grupes</u>	<u>Pažeidimo lygio padidėjimas</u>
1	nedidėja
1,5	kyla 1 balu
2	kyla 2 balais
2,5– 3	kyla 3 balais
3,5–	5kyla 4 balais
Daugiau nei 5	kyla 5 balais ³⁸

Nusikalstamų veikų grupė, kurios pažeidimo lygis yra didžiausias ir kuri teismo yra imama kaip pagrindas skaičiuojant galutinį pažeidimo lygį, sudaro vieną nusikalstamų veikų grupių vieneta. Kiekviena kita nusikalstamų veikų grupė kurios pažeidimo lygis, palyginti su grupe, paimta kaip skaičiavimo pagrindas, yra vienodas arba nuo 1 iki 4 lygių mažesnis, yra vertinama vienu grupės vieneta. Kiekviena kita nusikalstamų veikų grupė, kurios pažeidimo lygis, palyginti su grupe, paimta kaip skaičiavimo pagrindas, yra nuo 5 iki 8 lygių mažesnis, sudaro pusę grupės vieneto. O kiekviena kita nusikalstamų veikų grupė, kurios pažeidimo lygis, palyginti su grupe, paimta kaip skaičiavimo pagrindas, yra 9 ar daugiau lygių mažesnis, grupės vienetais nevertinamos. Tokios grupės galutinio pažeidimo lygio nedidina, tačiau jos gali būti pagrindas skiriant didesnę bausmę iš galutinio pažeidimo lygio nustatytų bausmių.³⁹ Įvertinęs visas nusikalstamas veikas ir nustatęs galutinį pažeidimo lygį teismas, laikydamasis kitų bendrųjų bausmių skyrimo taisyklių, parenka ir paskiria tam atvejui tinkamą bausmę.⁴⁰

³⁷ <<http://www.usssc.gov/2007guid/CHAP3.pdf>> [žiūrėta 2008 05 26]. P. 356–360.

³⁸ <<http://www.usssc.gov/2007guid/CHAP3.pdf>> [žiūrėta 2008 05 26]. P. 357.

³⁹ Pavyzdžiui, teismas skirdamas bausmę asmeniui, priskirtam I nusikalstamos praeities kategorijai, kurio padarytos nusikalstamos veikos vertinamos galutiniu 30 pažeidimo lygiu, turi diskreciją paskirti laisvės atėmimą nuo 97 iki 121 mėnesio. Tačiau jei į šį pažeidimo lygį buvo neįskaičiuota nusikalstamų veikų grupė, kurios pažeidimo lygis buvo mažesnis 9 lygiais nei grupės, imtos kaip pagrindas, tai teismas atsižvelgdamas į tai gali paskirti bausmę, artimesnę maksimaliai, t. y. 121 laisvės atėmimo mėnesio ribai.

⁴⁰ <<http://www.usssc.gov/2007guid/CHAP3.pdf>> [žiūrėta 2008 05 26]. P. 357–358.

Siekiant geriau suvokti bausmių skyrimo, padarius kelias nusikalstamas veikas, mechanizmą JAV teisėje, galima pateikti **apibendrinantį pavyzdį**. Sakykime, asmuo yra teisiamas už keturis skirtingų bankų apiplėšimus. Pagal nusikalstamų veikų grupavimo taisykles (§3D1.2. (d) punktą), kiekvienas apiplėšimas bus vertinamas kaip atskira grupė. Remiantis plėšimo nusikalstamumui numatytomis „Bausmių skyrimo vadovo“ taisyklėmis⁴¹ pirmų trijų apiplėšimų pažeidimo lygis bus 22 balai (prie 20 (pagrindinio plėšimo pažeidimo lygio) pridedant 2 balus už tai, kad buvo apiplėšta finansinė institucija). Ketvirto apiplėšimo metu grasinant šaunamuoju ginklu buvo pagrobta 12 000 \$, o tai atitinka 28 pažeidimo lygį (prie 20 (pagrindinio plėšimo pažeidimo lygio) pridedant 2 balus už tai, kad buvo apiplėšta finansinė institucija, be to, pridedant 5 balus už tai, kad buvo demonstruojamas šaunamasis ginklas, bei pridedant 1 balą už tai, kad pagrobto turto vertė viršija 10 000 \$, bet neviršija 50 000 \$). Kadangi pirmos trys grupės (pirmi trys atskiri apiplėšimai) yra 6 lygiais mažesnis nei ketvirtas apiplėšimas, jos, remiantis §3D1.4. punktu, bus vertinamos kaip pusė grupės vieneto. Visos keturios veikos kartu sudaro 2,5 grupės vieneto, todėl pačios sunkiausios nusikalstamos veikos (grupės) pažeidimo lygis (28) padidinamas 3 balais. Galutinis sudėtas visų keturių apiplėšimų pažeidimo lygis yra 31. Pagal bausmių skyrimo lentelę už tai gali grėsti laisvės atėmimas nuo 97 mėnesių (esant I nusikalstamos praeities kategorijai) iki 210 mėnesių (esant VI nusikalstamos praeities kategorijai).⁴²

Toks bausmių skyrimo procesas padarius kelias nusikalstamas veikas, autorius nuomone, yra perspektyvus, užtikrinantis kokybiškesnę lygybę prieš įstatymą bei teisingumo principų įgyvendinimą ir, atsižvelgus į Lietuvos baudžiamosios teisės ypatumus, turėtų būti siekiama įgyvendinti panašius bausmės skyrimo, padarius kelias nusikalstamas veikas, principus ir Lietuvos baudžiamajame kodekse.

IŠVADOS

1. JAV teisėje daugeto institutas nėra išskiriamas, tačiau analogiškus klausimus reguliuoja bausmių skyrimo teisės institutas, numatantis bausmių skyrimo taisykles padarius kelias nusikalstamas veikas.

2. Nusikalstamų veikų daugeto formų analogija pasireiškia pirmajame bausmių skyrimo padarius kelias nusikalstamas veikas etape, taikant nusikalstamų veikų skirstymo taisykles.

3. JAV teisėje pagrindinis veikų skirstymo kriterijus yra vienos aukos ar vienu padarinių buvimas. Nors vadovaujantis kitais kriterijais: vieno poelgio buvimas; vienas sumanymas esant keliems poelgiams; veikos buvimas kitos veikos požymiu; veikos nuolatinis ar tęstinis pobūdis, tam tikriems nusikalstamams, turintiems turtingą išraišką.

⁴¹ <http://www.usssc.gov/2007guid/2b3_1.html> [žiūrėta 2008 05 26].

⁴² <<http://www.usssc.gov/2007guid/CHAP3.pdf>> [žiūrėta 2008 05 26]. P. 359.

4. Suskirsčius nusikalstamas veikas nustatomas kiekvienos grupės pažeidimo lygis, vėliau nustatomas bendras visų nusikalstamų veikų, už kurias asmuo yra teisiamas, pažeidimo lygis ir įvertinamos visos nusikalstamos veikos ir paskiriama galutinė bausmė.

5. JAV teisėje įtvirtintas bausmių skyrimo padarius kelias nusikalstamas veikas modelis padeda kokybiškiau užtikrinti lygybės prieš įstatymą bei teisingumo principų įgyvendinimą, tad turėtų būti siekiama įgyvendinti panašius bausmės skyrimo, padarius kelias nusikalstamas veikas principus ir Lietuvos baudžiamajame kodekse.

LITERATŪRA

1. Piesliakas, V. *Lietuvos baudžiamoji teisė*. Antroji knyga. Aplinkybės, darančios įtaką baudžiamajai atsakomybei, ir nusikalstamos veikos teisiniai padariniai. Vilnius: 2008.
2. Federal Sentencing Guidelines Manual. United States Sentencing Commission. 1998 Edition. St. Paul, MN: West Group, 1998.
3. Kautt, P. M.; Delone, M. A. Sentencing Outcomes Under Competing But Coexisting Sentencing Interventions: Untying The Gordian Knot. *Criminal Justice Review*. 2006. Vol. 31. No. 2.
4. Wilmot, K. A.; Spohn, C. Prosecutorial Discretion and Real-Offense Sentencing: An Analysis of Relevant Conduct Under the Federal Sentencing Guidelines. *Criminal Justice Policy Review*. 2004. Vol. 15. No. 3.
5. Nicholson-Crotty, S. The Impact of Sentencing Guidelines on State-Level Sanctions: An Analysis Over Time. *Crime & Delinquency*. 2004. Vol. 50. No. 3.
6. <http://www.ussc.gov/2007guid/2b1_1.html> [žiūrėta 2008 05 26].
7. <http://www.ussc.gov/2007guid/3b1_2.html> [žiūrėta 2008 05 26].
8. <http://www.ussc.gov/2007guid/4a1_1.html> [žiūrėta 2008 05 26].
9. <http://www.ussc.gov/2007guid/4b1_3.html> [žiūrėta 2008 05 26].
10. <<http://www.ussc.gov/2007guid/5a.html>> [žiūrėta 2008 05 26].
11. <http://www.ussc.gov/2007guid/5k1_1.html> [žiūrėta 2008 05 26].
12. <http://www.ussc.gov/2007guid/5k2_5.html> [žiūrėta 2008 05 26].
13. <http://www.ussc.gov/2007guid/5k2_6.html> [žiūrėta 2008 05 26].
14. <http://www.ussc.gov/2007guid/5b1_1.html> [žiūrėta 2008 05 26].
15. <<http://www.sentencing.us>> [žiūrėta 2008 05 26].
16. <<http://www.ussc.gov/2007guid/CHAP3.pdf>> [žiūrėta 2008 05 26].
17. <http://www.ussc.gov/2007guid/2b4_1.html> [žiūrėta 2008 05 26].
18. <http://www.ussc.gov/2007guid/2b3_1.html> [žiūrėta 2008 05 26].

MULTI-COUNT CONVICTIONS UNDER USA LAW

Tomas Girdenis *

Mykolas Romeris University

S u m m a r y

The main purpose of this article is to bring to light the peculiarities of USA sentencing law related to multi-count convictions. To achieve this purpose, it is necessary to discuss the sentencing rules defined in USA Federal Sentencing Guidelines Manual. In the first part of this article the sentencing process and main elements of this process (such as Basic Offence Level, Criminal History Points, Sentencing Table, Departure and other) are briefly described.

The second and the main part of this article is related to multi-count convictions. According to the procedure for determining offense level on multiple counts as described in USA Federal Sentencing Guidelines Manual, when a defendant has been convicted of more than one count, the court should: 1) group the counts resulting in conviction into distinct Groups of Closely Related Counts ("Groups"); 2) determine the offense level applicable to each Group; 3) determine the combined offense level applicable to all Groups taken together. As defined in the USA Federal Sentencing Guidelines Manual all counts involving substantially the same harm should be grouped together into a single Group: 1) when counts involve the same victim and the same act or transaction; 2) when counts involve the same victim and two or more acts or transactions connected by a common criminal objective or constituting part of a common scheme or plan; 3) when one of the counts embodies conduct that is treated as a specific offense characteristic in, or other adjustment to, the guideline applicable to another of the counts; 4) when the offense level is determined largely on the basis of the total amount of harm or loss, the quantity of a substance involved, or some other measure of aggregate harm, or if the offense behavior is ongoing or continuous in nature and the offense guideline is written to cover such behavior. After grouping multiple counts into distinct Groups of Closely Related Counts, the court should determine the offense level applicable to each of the Groups. The rules of determining the offense level applicable to each of the Groups varies from the grounds of grouping the multiple counts taken into consideration. The final phase of multi-count conviction is determining the combined offense level and determining the total punishment. The combined offense level is determined by taking the offense level applicable to the Group with the highest offense level and increasing that offense level by the amount of levels according to the number of group units. Finally the illustration of the operation of the multiple-count rules is given to clarify the procedure for multi-count conviction.

Keywords: multi-count convictions, multiple offences, multiple counts, sentencing guidelines, sentencing in USA.

* Mykolas Romeris University, Faculty of Law, Department of Criminal Law, doctoral student.

Offense Level (Pažeidimo Lygis)	Criminal History Category (Criminal History Points) Nusikalstamos praeitės kategorija (nusikalstamos praeitės taškai)						
	I (0 or 1)	II (2 or 3)	III (4, 5, 6)	IV (7, 8, 9)	V (10, 11, 12)	VI (13 ar daugiau)	
	0-6	0-6	0-6	0-6	0-6	0-6	
	0-6	0-6	0-6	0-6	0-6	1-7	
	0-6	0-6	0-6	0-6	2-8	3-9	
Zona A	4	0-6	0-6	0-6	2-8	4-10	6-12
	5	0-6	0-6	1-7	4-10	6-12	9-15
	6	0-6	1-7	2-8	6-12	9-15	12-18
	7	0-6	2-8	4-10	8-14	12-18	15-21
	8	0-6	4-10	6-12	10-16	15-21	18-24
	9	4-10	6-12	8-14	12-18	18-24	21-27
Zona B	10	6-12	8-14	10-16	15-21	21-27	24-30
	11	8-14	10-16	12-18	18-24	24-30	27-33
Zona C	12	10-16	12-18	15-21	21-27	27-33	30-37
	13	12-18	15-21	18-24	24-30	30-37	33-41
	15-21	18-24	21-27	27-33	33-41	37-46	
	18-24	21-27	24-30	30-37	37-46	41-51	
	21-27	24-30	27-33	33-41	41-51	46-57	
	24-30	27-33	30-37	37-46	46-57	51-63	
	27-33	30-37	33-41	41-51	51-63	57-71	
	30-37	33-41	37-46	46-57	57-71	63-78	
	33-41	37-46	41-51	51-63	63-78	70-87	
	37-46	41-51	46-57	57-71	70-87	77-96	
Zona D	22	41-51	46-57	51-63	63-78	77-96	84-105
	23	46-57	51-63	57-71	70-87	84-105	92-115
	24	51-63	57-71	63-78	77-96	92-115	100-125
	25	57-71	63-78	70-87	84-105	100-125	110-137
	26	63-78	70-87	78-97	92-115	110-137	120-150
	27	70-87	78-97	87-108	100-125	120-150	130-162
	28	78-97	87-108	97-121	110-137	130-162	140-175
	29	87-108	97-121	108-135	121-151	140-175	151-188
	30	97-121	108-135	121-151	135-168	151-188	168-210
	31	108-135	121-151	135-168	151-188	168-210	188-235
	32	121-151	135-168	151-188	168-210	188-235	210-262
	33	135-168	151-188	168-210	188-235	210-262	235-293
	34	151-188	168-210	188-235	210-262	235-293	262-327
	35	168-210	188-235	210-262	235-293	262-327	292-365
36	188-235	210-262	235-293	262-327	292-365	324-405	
37	210-262	235-293	262-327	292-365	324-405	360-life	
38	235-293	262-327	292-365	324-405	360-life	360-life	
39	262-327	292-365	324-405	360-life	360-life	360-life	
40	292-365	324-405	360-life	360-life	360-life	360-life	
41	324-405	360-life	360-life	360-life	360-life	360-life	
42	360-life	360-life	360-life	360-life	360-life	360-life	
43	life*	life	life	life	life	life	

* Laisvės atėmimas iki gyvos galvos